

2015 році 2 364 772,00 грн, що означає підвищену кількість операцій, пов'язаних з обміном іноземної валюти та міжбанківськими кредитами. У 2016 році у порівнянні з 2015 роком витрати на послуги THOMSON REUTERS зросли на 28,90 %, зберігається тенденція до зростання витрат. В цілому за період 4 роки витрати на послуги THOMSON REUTERS зросли на 152,90 %.

Список використаних джерел:

1. Мазур В. І. Огляд проблем інформаційної безпеки міжнародних платіжних систем / В. І. Мазур, О. В. Іванкевич // Безпека інформації. – 2014. – 20, № 1. – С. 92-101. – Бібліогр.: 13 назв. – укр.
2. Мислінський В. Система переказів SWIFT (СВІФТ) [Електронний ресурс] / Владислав Мислінський. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ibra.com.ua/analytics/161611-swift-transfer-system>.
3. ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «БАНК ВОСТОК» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bankvostok.com.ua/>.
4. Thomson Reuters [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://thomsonreuters.ru/>.

Романко А.Ю.

студентка;

Кононенко А.І.

старший викладач,

Київський національний університет технологій та дизайну

СПЕЦИФІКА КОНКУРЕНТНОЇ РОЗВІДКИ ТА ЇЇ ВІДМІННІСТЬ ВІД ПРОМИСЛОВОГО ШПИГУНСТВА

У сучасних умовах існування, підприємства які майстерно використовують конкурентну розвідку у своїй діяльності мають більший шанс на успіх. Конкуренція в світі тільки підвищується і конкурентна розвідка при її ефективному використанні може стати визначальним фактором, здатним привести до успіху компанію, якій загрожувала повна поразка [1].

Деякі автори поєднують конкурентну розвідку і шпигунство, наприклад Г. Г. Агафонов, С. А. Буришев, С. Я. Прохоров у тритомнику «Концепція безпеки» об'єднують економічну розвідку з промисловим або комерційним шпигунством, зазначаючи, що термін економічна, промислова, комерційна, науково-технічна розвідка (шпигунство) означає активні дії, спрямовані на збирання, крадіжку, накопичення та оброблення цінної інформації, закритої для доступу сторонніх осіб, які

ведуться недержавними організаціями і приватними особами [2]. Ці автори стверджують, що промислове шпигунство стало не від'ємною складовою економічної розвідки і має на меті заволодіння ринками збуту, підроблення товарів, дискредитацію або усунення конкурентів, зрив переговорів за контрактами, перепродаж бізнес-таємниць підприємств, шантаж посадових осіб, створення умов для підготовки терористичних і диверсійних актів [3].

Розглядаючи обидва поняття, автор вважає, що вони мають різну мету та методи її досягнення, тому доцільно розглянути ці поняття детальніше.

Комерційна (конкурентна, економічна, ділова, бізнес-) розвідка – це збір і обробка даних, отриманих з різних джерел, призначених для вироблення управлінських рішень з метою підвищення конкурентоспроможності комерційної організації. Інформація, на відміну від промислового шпигунства, виходить законними шляхами і з дотриманням етичних норм [4].

Головними завданнями конкурентної розвідки є:

- забезпечення ефективної політики підприємства на основі об'єктивної інформації про його реальне конкурентне становище;
- заздалегідь скласти уявлення про всі загрози або можливості навколишнього світу, щоб керівник підприємства завчасно міг оцінити становище, та захистити підприємство від небезпеки.

На відміну від конкурентної розвідки, промислове шпигунство – це вид недобросовісної конкуренції, що пов'язаний із незаконним добуванням інформації, яка становить комерційну таємницю. Зазвичай промислове шпигунство має за мету отримання конфіденційної інформації конкурентів (про стратегічні і тактичні наміри їхнього бізнесу) та здобуття лідерства на ринку за рахунок витіснення або знищення конкурента.

Сучасне промислове шпигунство – це свідоме пошкодження промислового обладнання, інформаційних систем, психологічний тиск на працівників з метою дестабілізації діяльності конкурента. В наших умовах це спроба деяких фірм стати абсолютними монополістами в місті чи регіоні. Для цього застосовують, як уже зазначалося, підкуп, погрози, шантаж працівників, переманювання грамотних спеціалістів від конкурентів, крадіжки баз даних і описів технологічних процесів [3].

Інформація яка використовується при конкурентній розвідці або шпигунстві надходить з зовнішніх джерел, а не від об'єкта дослідження, тому доцільно перевіряти її надійність та достовірність. Найкращім рішенням, буде перевіряти її декількома джерелами. Якщо різні джерела надають приблизно однакову інформацію, то рівень її достовірності

гарантовано високий, а якщо розбігається то її треба аналізувати з урахуванням цього факту.

До джерел інформації можна віднести:

- інформаційні агентства;
- журналісти і редактори засобів масової інформації;
- рекламні проспекти, брошури і буклети;
- спеціалісти інформаційних і консалтингових компаній;
- особисті сайти та чати громадян;
- співробітники конкурентів;
- фірми та компанії, що створюють веб-сайти;
- інформація, залишена відвідувачами форумів, телеконференцій;
- спеціалісти служб зайнятості;
- різного виду звіти.

Головна відмінність між конкурентною розвідкою та промисловим шпигунством полягає у методах добування інформації, які наведені у порівняльній таблиці 1.

Таблиця 1

**Методи проведення конкурентної розвідки
та промислового шпигунства**

Методи конкурентної розвідки	Методи промислового шпигунства
1. Маскування під людину, яка влаштовується на роботу.	1. Влаштування своєї людини на роботу в компанію конкурента.
2. Збір даних з відкритих джерел інформації.	2. Отримання конфіденційної інформації з Інтернету.
3. Матеріальне заохочення співробітників конкурентів.	3. Вербування персоналу клієнта.
4. Маскування під клієнта.	4. Підслуховування телефонних розмов.
5. «Переманювання» спеціалістів конкурента.	5. Отримання аудіо інформації (підсушка).
6. Замовлення товару у клієнта.	6. Перехоплення електронних та поштових повідомлень.

Джерело: розроблено авторами за даними [5, с. 86]

З викладеного матеріалу можна чітко визначити різницю між конкурентною розвідкою та промисловим шпигунством. Відмінність між цими двома термінами бере свій початок ще з визначення мети аналізу фірми-конкурента.

Якщо підприємець хоче бути достатньо обізнаним у своїй конкурентній спроможності та забезпечити стійкість свого підприємства

до можливих загроз з боку конкурентів, він обирає конкурентну розвідку. Вибір даного шляху позитивно вплине на підприємство, оскільки надасть поштовх для загального розвитку фінансово-економічної безпеки підприємства, покращення продукції та маркетингової політики.

Але якщо його ціль знищити конкурента і методи якими він користується агресивні та недобросовісні, його вибір пав на промислове шпигунство. Звичайно цей шлях позбавить головного конкурента на ринку, але це буде лише тимчасово, оскільки за ним з'явиться інший.

Здебільшого методи промислового шпигунства незаконні, тому перш ніж вдаватися до них, власнику підприємства слід подумати чи доцільно ризикувати. Бо у разі викриття неправомірних дій, підприємця притягнуть до відповідальності за статтею 231 «Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну таємницю» Кримінального кодексу України [6].

Список використаних джерел:

1. Белкін М. Конкурентна розвідка: погляд без емоцій [Електронний ресурс] / Майкл Белкін // Splendour Ltd Intelligence to Business. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kuluar.com.ua/2016/09/13/konkurentna-rozvidka-pohlyad-bez-emotsij/>.

2. Концепція безпеки. [Електронний ресурс] / Буришев С. А., Лутаєв І. В., Прохоров С. Л. – К.: А-ДЕПТ, 2005 – Кн. 1 с. – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1837111051323/ekonomika/spetsifika_traktuvannya_dilovoyi_korporativnoyi_rozvidki_vidminnost_promislovogo_komertsijnogo/.

3. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: Навч. Посібник [Електронний ресурс] / В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко. – Київ: Правова єдність, 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://westudents.com.ua/glavy/16608-53-spetsifika-traktuvannya-dlovo-korporativno-rozvdki-ta-vidminnost-vid-promislovogo-komertsijnogo-shpigunstva.html/>.

4. Мельник В. В. Конкурентна розвідка та промислове шпигунство як засоби конкурентної боротьби [Електронний ресурс] : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф., 29–30 берез. 2017 р. / В. В. Мельник, І. О. Кисельова, М. Є. Пучкова // Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/handle/2010/21409>.

5. Мельник В. Конкурентна розвідка та промислове шпигунство як засоби конкурентної боротьби / Вікторія Мельник, Ірина Кисельова, Марина Пучкова // Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс] : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф., 29–30 берез. 2017 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» [та ін.]; оргком.: Г. О. Швиданенко (голова) [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Київ : КНЕУ, 2017. – С. 84-87. – Назва з титул. екрану.

6. Кримінальний кодекс України ст. 231 «Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну таємницю», Постанова КМ № 61 і від 9 серпня 1993 р.